

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1886. l.

XXVI. leto.

„Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole“.

Ta knjiga se je ocenjevala v št. 2., 3. in 4. „Učiteljskega Tovariša“ t. l. Prvo oceno te knjige je prinesel 12. zvezek „Ljublj. Zvona“ l. l. Ocena v tem listu naju prav nič ni iznenadila, ker „Ljublj. Zvon“ ocenjuje in opisuje sleherni proizvod na slov. literarnem polju bodi si kakoršne tvarine ali kakoršnega obsega. To načelo „Lj. Zv.“ mora pač vsakega razveseliti, kdor se zanima za našo literaturo. Po godu nama je tudi, da se je gosp. Iv. M-a potrudil in v strokovnjaškem listu priobčil oceno s strokovnjaškega stališča. Da je „Lj. Zv.“ prehitel „Učit. Tov.“ v oceni, ni najina krivda. —

Gosp. Iv. M-a priznava, da je bila knjiga potrebna in težko pričakovana, ker ni bilo za 2. šolsko leto pripravne knjige. Dokaz potrebe je, da se je knjiga, meseca oktobra dotiskana, torej oziroma po začetku šolskega leta, vendar razprodala v skoro 2000 iztisih.

Ocena se ozira najprvo na berilo. Po vsem je tvarina in razvrstitev gospodu ocenjevatelju všečna, le gledé obsega omenja, da se ni oziralo na učne načrte za Primorsko. Očita nama, da ne pozna teh učnih načrtov, kateri bi pa morali biti mero-dajni pri sestavi knjige za slov. ljudske šole. Omenja se, da „knjiga ugaja potem takem kranjskim, ne pa v isti meri primorskim ljudskim šolam“.

Na to trditev sledeče: Najino berilo je namenjeno izrečno (glej predgovor) le za 2. šolsko leto in ne tudi, kakor se omenja v oceni, „oziroma 3. leto“; načelno mnénje nama je, da morajo biti šolske knjige sploh, posebno pa za nižje razrede tako sestavljene, da dobé otroci za vsako šolsko leto drugo knjigo v roke.

Pri sestavi berila sva se ozirala tudi na primorske učne načrte, katere sva posnela iz I. Lapajnetove praktične metodike, sestavljene na podlogi teh načrtov. Primerjevaje te z najinim berilom ne najdeva tu nobene pomanjkljivosti. Res nimava v knjigi nazorne tvarine v istem redu razvrstene, kakor je sploh v učnih načrtih, a vendar knjiga obsega vso tvarino. Živali n. pr. se ne obravnavajo v jednom samem oddelku, ampak različne živali tudi v različnih oddelkih, kjer jih je namreč moči otrokom najbolj živo predočiti. V oddelku „Gozd“ omenjajo se divje živali, gozdno drevje, rokodelci (drvar, žagar, ogljar), rudnine itd.; v oddelku „Vrt“ zelenjad, cvetice, grmovje, sadno drevje, delo na vrtu itd. Vsak nazorni oddelek predstavlja otrokom popolno prirodno podobo z vsemi važnejšimi predmeti, ne oziraje se na to, v katero sorodno skupino ta ali oni predmet spada. Učiteljeva naloga pa je, da z otroci sestavi iz raznih oddelkov sorodne predmete v jednotne skupine. Ako si iz vseh oddelkov sestavimo te skupine, ne pogršamo kaj bistvenega. Nobena šolska knjiga pa nima nazorne tvarine v istem redu

in obsegu sêstavljene, kakor je označena v učnih načrtih, marveč učitelj ima posredovati in dopolnjevati. Ako bi knjiga morala obsezati ves nazorni nauk, kakor se obravnava, postala bi jako obsežna in — čemur se je najbolj ogibati — tudi draga.

Druga pomankljivost pri berilu je baje ta, da nima začetkoma ob kratkem iz Abecednika ponovljenih vaj za čitanje. Gospod ocenjevatelj želi, da naj se v prihodnji izdaji če mogoče, temu vstreže. Gledè na to željo meniva, da naj se v začetku 2. šolskega leta pri pouku tako postopa, kakor piše g. J. M - a sam. „Male pisne in tisne črke naj se ponavljajo z otroci na tabli, na stenskih tablah in na predelniku za tiskane črke. Otroci pridno pišejo in berejo. V dobrem tednu so male črke končane“. Po istem redu in na isti način naj se ponavljajo tudi velike črke, katerih se bodo otroci ravno tako hitro priučili in jih ponovili, ker so jih že v prvem šolskem letu v „Abeced.“ od str. 27. do konca dosti obsežno in ne „bolj površno“ priliko imeli spoznavati. Tako izvedeno skupno ponovilo v začetku šolskega leta je tudi mnogo uspešneje in prikladneje, kakor ponavljanje po knjigi. Takrat se imajo otroci zopet privaditi na šolski red in skupno čitanje v koru ne pospešuje le šolske discipline, temveč hasne osobito slabejšim otrokom, kateri bi pri tem, da sami kažejo v knjigo, lahko izgubili mesto, kjer se bere in zaostajali. Dalje uči skušnja, da povsod, posebno pa na deželi, prve dni šolskega leta mnogo otrok še nima knjige bodi si zarad revščine, zanikrnosti in drugih okolnosti. Dokler pa nimajo vsaj skoro vsi otroci knjige v roci, je pa vsakako bolje, da se poučuje in ponavlja prve šolske dneve po omenjenem potu in še le potem preide na berilo, slično tako, kakor v I. šolskem letu. Tudi bojazen, da učenci v počitnicah tako pozabijo črke, da bi si jih po tem kratkem ponovilu brez knjige ne mogli zopet prisvojiti, se nama zdi neutemeljena, ker se je tù ozirati na splošnost in ne na posamezne slučaje. Če so pa boleznì, vremenske nezgode in druge neprilike provzročile slabejši napredek v I. šolskem letu, učitelj ni kriv. Dotičnemu šolskemu nadzorniku so tudi te okolnosti znane, in on ne bode od učitelja zahteval, kar mu ni bilo moči doseči. Oménja se nadalje, da se nekake ponovilne vaje nahajajo v drugem delu Heinrich-ovega Abecednika. Na to naj omeniva samo to, da je drugi del tega Abecednika namenjen za I. šolsko leto in ne za II. in da oddelek, s katerim se II. del pričénja, obseza nemški pravopis in sèznavanje z latinskimi črkami.

Toliko gledé tvarine in razvrstitve v berilu.

A. Razinger. A. Žumer.

(Dalje prihodnjič.)

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

Jožef Burger r. v Krašnji 31. marc. 1800, mašnik l. 1824, špiritval v Ljubljani, dekan v Šmartinu pri Litiji, u. 24. jun. 1870. — Učenec Metelkov poskušal se je Jožef Jur Burger bogoslov l. 1823 celó v pesmih na pr. Spomlad: »Kar je nas, pójmo in bod'mo veseli, — Nas je pozdravila ljuba spomlad! — Žarki nebeški so greti začeli, — Vstane spomlad, ino zima gre spat«. — Tirzid in Lizid, nedolžna pastirja in prijatla, svoje serca od pozémliskih stvarí k Bogu povzdigneta:

1. Komaj napóči se zarja prečista,
Tirzid in Lizid na nogah sta že;
Taciga dneva še vidila nista,
Kar jima ljuči na nebu goré.

2. Berž se podasta na rosno ledno,
Vštric se vsédeta čedi na stran;
Gledata polje, zeleno planino,
Solnce prihaja, razgrinja se dan...